

Kniha: [Stařec a moře \(Ernest Hemingway\)](#)

Předmět: Český jazyk - rozbor díla

Přidal(a): Alice Franzová

Ernest Hemingway

- *1899 – † 1961
- byl americký spisovatel, romanopisec, novinář, reportér, představitel tzv. ztracené generace
- oceněn Pulitzerovou cenou za beletrii i Nobelovou cenou za literaturu
- byl mistrem krátkých forem v próze
- těžce raněn jako dobrovolník na Italské frontě
- po válce působil jako dopisovatel v Paříži
- většina děl byla inspirována jeho osobními zkušenostmi a zážitky

Další díla:

- Sbohem, armádo
- Komu zvoní hrana

Literárně historický kontext

- Moderní světová literatura 1. poloviny 20. století – americká próza mezi válkami.

Literární skupina

- Ztracená generace – generace 20. let 20. století, která byla ovlivněna 1. světovou válkou. Trpěli pocitem vykořeněnosti, ve světě byli ztraceni, nebyli schopni žít v nových podmínkách, citově vyprahlí. Patřili zde taky F. Scott Fitzgerald, John Steinbeck.

Další autoři tohoto období:

- William Faulkner – Absolone, Absolone!
- Francis Scott Fitzgerald – Velký Gatsby
- Thomas Stearns Eliot – Pustá země
- John Steinbeck – O myších a lidech

Rozbor: Stařec a moře

- **Žánr:** novela

O díle:

Bylo vydáno roku 1952 (jedná se o poslední autorovo dílo), je filmově zpracováno (3 verze – americký, britský a japonský film), v roce 1988 byla novela zpracována v Československém rozhlasu jako šestidílná dramatizovaná četba na pokračování, výše zmíněné ceny získal Hemingway za tuto novelu.

Postavy:

- **Santiago** – starý kubánský rybář, i přes dlouhotrvající smůlu je odhodlaný, nevzdává se, má plno sil
- **Chlapec** – žije s rybářem, starostlivý, velmi nápomocný, dbá o rybáře, nosí mu jídlo, kávu a oblečení

Děj:

Hlavní postavou je starý kubánský rybář Santiago, který zažívá dlouhotrvající období nezdaru v rybaření. Jednoho dne se vydá na moře, tentokrát bez chlapce, který ho dlouho podporuje a dříve mu napomáhal. Smolaři se poštěstí a uloví obrovskou rybu, marlina, nad kterou po dvou dnech zápasení vyhraje, zabije ji harpunou, ale díky její velikosti ji musí přivázat k lodi a převážet ji k pobřeží v ohrožení. Jelikož je po úmorném boji vysílen a zraněn na několika místech na těle, nezbyvají mu síly na ochranu ryby před žraloky. Ti mu ji sežerou (i když některé z nich zraní či zabije), nechají pouhou kostru s hlavou. Rybář se vrací vysílen a zklamán do své chatrče, kde usíná.

Dílo ukazuje rovnoprávnost člověka s přírodou, rybář vnímal rybu, jako sobě rovnou a vedl s ní boj o přežití.

Zápis orientovaný na postavy:

Na začátku příběhu se choval starý Santiago odtažitě, nechtěl s sebou na lov brát chlapce, ten byl totiž na šťastné lodi. Rybář měl pocit, že ho ostatní muži stejného povolání neuznávají, dělají si z něj legraci, podceňují ho, a to vše kvůli jeho neúspěšnému období bez úlovků. Po vyplutí do širého oceánu cítil rybář odvahu, měl šťastný den, byl plný energie. Velikou podporou a náповědou mu byli ptáci, kteří značili přítomnost ryb. Díky ní získal muž i první úlovek, tuňáka, který mu dále v příběhu dodal energii na důležitý boj. Posuneme-li se v ději dále, kdy je muž na lodce již daleko od pobřeží a ostatních lodí, napnou se mu opět lanka. Na udici není tentokrát malý tuňák, ale největší rybářův úlovek, marlin. Od tohoto momentu se postava vyvíjela a měnila každou chvíli. Po celou dobu krocení ryby byl muž na sebe pyšný, vedl sám se sebou a s rybou dialogy. Od začátku věděl, že to bude dlouhý boj, neztrácel však naději (i přes slabé momenty, kdy omdlíval) a bez přestávky se snažil rybu skolit. Snažil se být stoprocentně soustředěný, proto i sám sebe napomínal, aby nemyslel ani na krátkou chvíli na baseball.

Postupem času začínal být však rybář unavenější a unavenější. Čtenář mohl pozorovat jasné změny v chování a poruchy pozornosti způsobené nedostatkem spánku a energie. Rybář Santiago nejenom vedl častější dialogy sám se sebou, ve kterých se snažil povzbuzovat se a držet si naději, promlouval ale i k ptákům a k samotné rybě na udici. Od prvního odhodlání se již modlil k Bohu, aby se ryba vzdala, popřípadě, aby ho zabila a vyhrála tak boj. Muž na sebe také mnohdy slovně útočil, nadával částem svého těla (např. ruce, jež byla v křeči) a obecně mu jeho podvědomí udávalo pokyny, co má dělat. Zajímavé bylo, že v průběhu boje rybáři ryba přirůstala k srdci, dělal vše i přes ukrutnou bolest (aby ji neztratil) a bránil ji všemi silami proti žralokům.

Během útoků žraloků, kdy muž věděl, že nemůže uspět, byla vidět jasná ztráta veškeré naděje, vyhoření. Jediné, na co samotář na lodi myslel, bylo pobřeží a postel. Několikrát za příběh litoval prvotního rozhodnutí nevzít chlapce s sebou na lov, i to si vyčítal a nadával si.

Po dopnutí na pláž byl Santiago zcela vyčerpán, zklamán a původní veselost v oku vyhasla. Muž usnul a nadšení života se mu nevrátilo ani po probuzení po boku chlapce.

Názor:

Kniha se mi velmi líbila, jednoduše se četla a byla napínavá. Oceňuji autorovo „strohé“ popisování, zbytečně text nenatahoval nepotřebnými výrazy a šel rovnou k věci. Zajímavé mi přišla častá změna atmosféry, kdy např. z podřimování vyčerpaného rybáře přešla atmosféra do napínavého momentu útočící ryby, kdy málem uplavala. Určitě bych doporučila knihu dále, autor odvedl skvělou práci a vystihl pocity.